

Ελληνική φαρμακοβιομηχανία, ένας κλάδος με σημαντική αναπτυξιακή προοπτική

Τα φάρμακα απορροφούν το 18% των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης της χώρας μας, ακολουθώντας την αντίστοιχη πορεία των σχετικών επενδύσεων έρευνας και ανάπτυξης στην Ευρώπη.

Σύμφωνα με στοιχεία του European Patent Office, οι πατέντες στον τομέα φαρμάκου στην Ελλάδα κινούνται περίπου στο 5%-7% του συνόλου των πατεντών της χώρας στο διάστημα 2009-2012, με κορύφωση το 2010, όπου οι πατέντες φαρμάκου αντίλησαν στο 20%. Τα ποσοστά αυτά αντιστοιχούν στο 4% του συνόλου των πατεντών φαρμάκου στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Η φαρμακευτική βιομηχανία στην Ευρώπη επενδύει για έρευνα και ανάπτυξη το 19,3% των συνολικών επενδύσεων όλου του βιομηχανικού κλάδου. Ακολουθούν ο τεχνολογικός εξοπλισμός με ποσοστό 17,6%, η αυτοκινητοβιομηχανία με 16,6%, τα ηλεκτρονικά με 7,4%, το software με 7,3% και η αεροδιαστημική και η άμυνα με 4,4%. Οι δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη στο φάρμακο το 1980 άρχισαν με 2,3 δισ. ευρώ, πέντε χρόνια αργότερα σχεδόν διπλασιάστηκαν σε 4,3 δισ. ευρώ, ενώ 10 χρόνια αργότερα σχεδόν τριπλασιάστηκαν, στα 11,48 δισ. ευρώ, για να φτάσουν στην κορύφωσή τους το 2008, όπου η δαπάνη έρευνας και ανάπτυξης άγγιξε τα 26,54 δισ. Παρά την οικονομική κρίση και τα προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει εκ της κρίσεως, η ελληνική φαρμακοβιομηχανία συνέβαλε καθοριστικά ώστε να καταταγεί η χώρα μας στη 19η θέση μεταξύ των 28 χωρών της Ε.Ε., αναφορικά με τον δείκτη καινοτομίας στο σύνολο των βιομηχανικών κλάδων. Σύμφωνα με παλαιότερα στοιχεία του IOBE, η φαρμακευτική βιομηχανία στη χώρα μας συμβάλλει με ποσοστό 3,4% στο ΑΕΠ της χώρας. Η έκθεση του IOBE για το οικονομικό αποτύπωμα της παραγωγής και της διάθεσης φαρμακευτικών προϊόντων στην ελληνική οικονομία σημειώνει τα εξής: 1) Η άμεση επίδραση από την παραγωγή και την εμπορία φαρμακευτικών προϊόντων υπολογίζεται σε 1,52 δισ. 2) Η έμμεση

επίδραση στους κλάδους προμηθευτές ως αποτέλεσμα της δραστηριοποίησης του φαρμακευτικού κλάδου υπολογίζεται στα 2,18 δισ. 3) Η προκαλούμενη επίδραση από την αύξηση της κατανάλωσης από τους μισθούς σε ολόκληρη την αλυσίδα παραγωγής στα 3,85 δισ. ευρώ. Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι για κάθε ευρώ στην παραγωγή και τη διάθεση φαρμάκων δημιουργούνται 2,6 ευρώ προστιθέμενης αξίας μέσω των έμμεσων επιδράσεων.

Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία στην Ελλάδα, το 2013 οι συνολικές πωλήσεις φαρμάκων διαμορφώθηκαν στα 5,29 δισ. ευρώ και ήταν μειωμένες κατά 11,3% σε σχέση με το 2012. Απώ το σύνολο των πωλήσεων φαρμάκων το 75% διοχετεύτηκε στις φαρμακαποθήκες και στα φαρμακεία, έναντι 82% κατά μέσο όρο την περίοδο 2003-2012, ενώ το υπόλοιπο 25% προωθήθηκε στα νοσοκομεία και τα φαρμακεία ΕΟΠΥΥ. Οι συνολικές πωλήσεις φαρμάκων κινήθηκαν ανοδικά έως το 2009, ενώ το 2013 μειώθηκαν στα επίπεδα του 2005. Η μείωση των τιμών των φαρμάκων και τα υπόλοιπα μέτρα περιστολής της δημόσιας φαρμακευτικής δαπάνης, στο πλαίσιο της δημοσιονομικής προσαρμογής, οδήγησαν τα τελευταία έτη σε σημαντική υποχώρηση των πωλήσεων φαρμάκων. Το αξιοσημείωτο είναι ότι η συνολική φαρμακευτική δαπάνη για το 2014 στην Ελλάδα, αν αφαιρεθούν οι παράλληλες εξαγωγές, ανήλθε στα 4,969 δισ., έναντι 4,965 για το 2013, δηλαδή έμεινε σχεδόν αμετάβλητη και μάλιστα λίγο κάτω από τα 5 δισ. ευρώ!

Το διεθνές σκηνικό

Σύμφωνα με μελέτη του Ινστιτούτου Πληροφοριών Υγείας (IMS Health), που περιλαμβάνεται σε μελέτη του ΚΕΠΕ, έως το 2017 η παγκόσμια φαρμακευτική δαπάνη θα φτάσει το 1,2 τρια. ευρώ. Υπολογίζεται

Κίνα αναμένεται να φτάσει τα 175,8 δισ. δολάρια, στη Βραζιλία τα 57,3 δισ. δολάρια, στη Ρωσία τα 45,1 δισ. δολάρια και την Ινδία τα 48,8 δισ. δολάρια, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 20% της παγκόσμιας Ζήτησης για φάρμακα. Εκτιμάται επίσης ότι οι υπόλοιπες ταχέως αναπτυσσόμενες οικονομίες θα αντιπροσωπεύουν το 10,7% της παγκόσμιας φαρμακευτικής δαπάνης.

Αξονες στήριξης της φαρμακοβιομηχανίας
Μέσα από καμπάνιες ενημέρωσης της κοινής γνώμης για τη χρήση των γενόσημων φαρμάκων, την αλλαγή της τιμολογιακής πολιτικής, την ενίσχυση νέων επενδυτικών σχεδίων, την εξωστρέφεια, την προαγωγή της έρευνας και της καινοτομίας και τη βελτίωση του περιβάλλοντος χρηματοδότησης η κυβέρνηση φιλοδοξεί να υποστηρίξει την εγχώρια φαρμακευτική βιομηχανία. Το σχέδιο δράσης που παρουσιάστηκε στις αρχές Σεπτεμβρίου στο πλαίσιο ειδικής ημερίδας διαμορφώθηκε από το υπουργείο

Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού σε συνεργασία με την Πανελλήνια Ένωση Φαρμακοβιομηχανίας. Δομείται σε έξι βασικούς πυλώνες, καθένας εκ των οποίων υποστηρίζεται από επιμέρους δράσεις. Η εκπόνηση σχεδίου δράσης για τη στήριξη του κλάδου αποτελεί ένα πάγιο αίτημα της εγχώριας φαρμακοβιομηχανίας, η οποία δέχτηκε ισχυρότατο πλήγμα από τις συνεχείς παλινωδίες στην τιμολογιακή πολιτική του φαρμάκου. Στα χρόνια της κρίσης η δημόσια φαρμακευτική δαπάνη συρρικνώθηκε κατά 62%, λόγω της μείωσης των φθηνών (γενόσημα) φαρμάκων κατά περίπου 32%-35%, αλλά και από τις υψηλές επιστροφές

του clawback και του rebate. Παρ' όλα αυτά, η ελληνική φαρμακοβιομηχανία, ακόμα και εν μέσω οικονομικής κρίσης, επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα πάνω από 50.000 θέσεις εργασίας και αποτελεί έναν κλάδο με μεγάλο ποσοστό δαπανών εργασιακής ανάπτυξης και εξειδικευμένων θέσεων εργασίας. Οι 20 μονάδες παραγωγής φαρμάκου ελληνικών συμφερόντων που λειτουργούν στη Ελλάδα δίνουν τη δυνατότητα στην ελληνική φαρμακοβιομηχανία να μπορεί να καλύψει άμεσα πάνω από το 60% των αναγκών της χώρας σε φάρμακα και να συνεισφέρει αποφασιστικά στο ΑΕΠ και στα δημόσια έσοδα.

Με δεδομένη την ισχυρή συμβολή της εγχώριας φαρμακοβιομηχανίας στην απασχόληση, στο ΑΕΠ, αλλά και στην έρευνα και την καινοτομία, η εκπόνηση του σχεδίου δράσης -ή, καλύτερα, η πρόθεση της κυβέρνησης να ασχοληθεί πιο σοβαρά με τον κλάδο- καλλιεργεί προσδοκίες για την ανάταση του κλάδου. Το σχέδιο δράσης, όπως αναφέρουν παράγοντες της αγοράς, σαφώς και έχει περιθώρια βελτίωσης, ωστόσο σε κάθε περίπτωση αποτελεί μια καλή αρχή. Οι έξι άξονες στους οποίους βασίζεται το σχέδιο δράσης για την ανάπτυξη της εγχώριας φαρμακοβιομηχανίας είναι οι εξής: 1) Ενίσχυση Ζήτησης των προϊόντων της ελληνικής φαρμακοβιομηχανίας. Ο άξονας αυτός περιγράφει την ανάγκη - προτεραιότητα για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των γενόσημων (σχεδιασμός και υλοποίηση καμπάνιας ευαισθητοποίησης), αλλά και την επανεξέταση της τιμολογιακής πολιτικής και του πλαισίου αποζημιώσεων φαρμάκου, με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της αγοράς και τον εξορθολογισμό της δημόσιας φαρμακευτικής δαπάνης. 2) Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας ελληνικών

Παρά την οικονομική κρίση και τα προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει εκ της κρίσεως, η ελληνική φαρμακοβιομηχανία συνέβαλε καθοριστικά ώστε να καταταγεί η χώρα μας στη 19η θέση μεταξύ των 28 χωρών της Ε.Ε., αναφορικά με τον δείκτη καινοτομίας στο σύνολο των βιομηχανικών κλάδων.

ότι το 2020 πάνω από το 50% του πληθυσμού θα παίρνει πάνω από μία δόση φαρμάκου την ημέρα και οι άνθρωποι θα παίρνουν 4,5 τρία δόσεις φαρμάκων ετησίως, γεγονός που σημαίνει αύξηση της κατανάλωσης κατά 24% σε σχέση με πέρυσι. Το γεγονός αυτό θα οδηγήσει σε αύξηση της κατανάλωσης γενόσημων στις ΗΠΑ από το 88% που είναι σήμερα στο 91%, με στόχο να επιτευχθεί μια ισορροπία έναντι των 225 νέων θεραπειών που αναμένονται για σοβαρές παθήσεις μέσα στην ερχόμενη πενταετία. Σύμφωνα με το ινστιτούτο, η αύξηση της φαρμακευτικής δαπάνης οφείλεται στους παρακάτω λόγους:

- 1) Η ταχέως αναπτυσσόμενη παγκόσμια μεσαία τάξη εξασφαλίζει μεγαλύτερη πρόσβαση στα θεραπευτικά σκευάσματα.
- 2) Τα γενόσημα φάρμακα το 2017 θα ισοδυναμούν με το 36% της παγκόσμιας αγοράς, ενώ σήμερα αντιπροσωπεύουν το 27%.
- 3) Στις αναπτυσσόμενες οικονομίες τα γενόσημα φάρμακα θα αντιστοιχούν στο 63% της συνολικής αγοράς το 2017.
- 4) Η κινεζική αγορά θα αναπτυχθεί με ρυθμό από 14% έως 17% και το 2017 θα εκτοπίσει την Ιαπωνία από τη δεύτερη θέση στην παγκόσμια κατάταξη των μεγαλύτερων αγορών φαρμάκου.
- 5) Οι φαρμακευτικές δαπάνες στις αναπτυσσόμενες αγορές αναμένεται να ανακάμψουν και να αυξηθούν

κατά 20-25 δισ. δολάρια έως το 2017. Σύμφωνα με τα στοιχεία της PwC που περιέχονται στη μελέτη του ΚΕΠΕ, έως το 2020 οι δαπάνες για φάρμακα θα αυξάνονται ραγδαία στις αναπτυσσόμενες χώρες, φτάνοντας τα 499 δισ. δολάρια, έναντι 205 δισ. δολαρίων το 2011. Παράλληλος, η ζήτηση στην

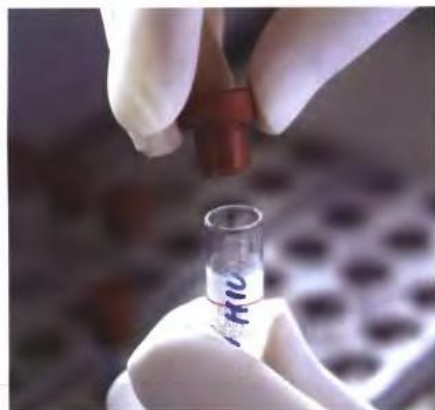

Η μείωση των τιμών των φαρμάκων και τα υπόλοιπα μέτρα περιστολής της δημόσιας φαρμακευτικής δαπάνης, στο πλαίσιο της δημοσιονομικής προσαρμογής, οδήγησαν τα τελευταία έτη σε σημαντική υποχώρηση των πωλήσεων φαρμάκων.

και της υλοποίησης προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. 5) Διασφάλιση υποστηρικτικών υπηρεσιών και υποδομών. Ως προτεραιότητες του άξονα αυτού τίθενται η παρακολούθηση και η ανάλυση της ελληνικής αγοράς υγείας και φαρμάκου, η δημιουργία κέντρου επιχειρηματικής ευκρίαιας φαρμάκου (αφορά τη συστηματική παρακολούθηση των εξελίξεων της διεθνούς και της εγχώριας αγοράς φαρμάκου και την ανίχνευση ευκαιριών για τις ελληνικές επιχειρήσεις), η επιχειρησιακή αναβάθμιση και η ενίσχυση του ρόλου του ΕΟΦ, καθώς και η αναβάθμιση των ερευνητικών υποδομών. 6) Βελτίωση του περιβάλλοντος χρηματοδότησης. Στο μείζον θέμα της χρηματοδότησης το σχέδιο αναλύει την αξιοποίηση των πηγών χρηματοδότησης, ευρωπαϊκών και εθνικών (αφορά τη διαμόρφωση κατάλληλων ευκαιριών χρηματοδότησης για τις ελληνικές φαρμακοβιομηχανίες μέσω κατάλληλων προγραμμάτων στο ΕΣΠΑ), καθώς και τον εξορθολογισμό των τραπεζικών ροών μέσω της διερεύνησης των δυνατοτήτων βελτιστοποίησης του υπάρχοντος συστήματος.

Ομάδες Εργασίας για την ανάπτυξη της φαρμακοβιομηχανίας
Την έναρξη της λειτουργίας των Ομάδων Εργασίας για την εξειδίκευση των προτεινόμενων δράσεων της μελέτης για την ανάπτυξη της εγχώριας φαρμακοβιομηχανίας που εκπονήθηκε για λογαριασμό της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας κήρυξε πρόσφατα η υφυπουργός Οικονομίας,

Ανάπτυξης και Τουρισμού Θεοδώρα Τζάκρη. Οι έξι ομάδες επεξεργάζονται τα θεματικά πεδία των έξι αξόνων της μελέτης και εισηγούνται στη συντονιστική επιτροπή που τις εποπτεύει θεσμικά, διοικητικά και οργανωτικά μέτρα που απαιτούνται για τη στρατηγική ανάπτυξη της εγχώριας φαρμακοβιομηχανίας καθώς και τα χρονοδιαγράμματα υλοποίησης αυτών. Οι ομάδες συγκροτούνται από εξειδικευμένα και έμπειρα στελέχη των συναρμόδιων Γενικών Γραμματειών, των υπουργείων Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, Παιδείας, Έρευνας, Τεχνολογίας και Υγείας, εκπροσώπους των συναρμόδιων νομικών προσώπων ΕΟΦ και ΕΟΠΥΥ και εκπροσώπους της Πανελληνίας Ένωσης Φαρμακοβιομηχανίας (ΠΕΦ). Επίσης, στις εργασίες των ομάδων μπορεί να καλούνται και να συμμετέχουν, κατά περίπτωση, και πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα ως ειδικό εμπειρογνώμονες κλαδικών ή τομεακών θεμάτων, όπως επίσης στελέχη από ερευνητικές ενώσεις και υφιστάμενα δίκτυα.

επιχειρήσεων και διείσοδυ σε νέες αγορές. Σε αυτό το σκέλος του σχεδίου περιγράφεται η διαδικασία ανάπτυξης των εξαγωγικών δραστηριοτήτων, καθώς και η ανάγκη συνεχούς προσαρμογής στις καλές πρακτικές παραγωγής (αφορά την υποστήριξη των ελληνικών φαρμακοβιομηχανιών στην υλοποίηση επενδύσεων στις παραγωγικές μονάδες, διασφαλίζοντας τη συνέχιση της παραγωγής υψηλής ποιότητας φαρμακευτικών προϊόντων). Επίσης, στις «πρόνοιες» του εν λόγω άξονα περιλαμβάνονται η ενίσχυση των συνεργασιών του κλάδου, αλλά και η ανάπτυξη συμπληρωματικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στην αγορά του φαρμάκου (αφορά την ενίσχυση της θέσης στην αγορά των βιολογικών και λοιπών προϊόντων). 3) Ενίσχυση δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας. Στο πλαίσιο του εν λόγω άξονα σχεδιάζεται η δημιουργία πλατφόρμας καινοτομίας βιοϊατρικής και φαρμάκου, προκειμένου η Πολιτεία να συμμετέχει με οργανωμένο τρόπο στην απαιτούμενη συνεχή

διαβούλευση με τους τομείς της έρευνας και των επιχειρήσεων. Συνεπώς, θα επιδιωχθεί η ενίσχυση της συνεργασίας ερευνητικών κέντρων και πανεπιστημίων με τη βιομηχανία, ενώ τίθενται συγκεκριμένοι στόχοι για την προσαρμογή μέρους της έρευνας και της καινοτομίας στις πραγματικές ανάγκες της ελληνικής φαρμακοβιομηχανίας. Παράλληλα, θα εισαχθεί ένα πλαίσιο ενθάρρυνσης ερευνητικής δραστηριότητας (αφορά την τροποποίηση του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου προκειμένου να παρέχονται περισσότερα κίνητρα προς τις επιχειρήσεις να αναπτύξουν τις δραστηριότητες έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας). 4) Ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού του κλάδου. Όπως προαναφέρθηκε, ο κλάδος απασχολεί περίπου 50.000 άτομα και γι' αυτόν τον λόγο κρίνεται απαραίτητη η ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού των ελληνικών φαρμακοβιομηχανιών, ώστε να προσαρμοστεί στις αναπτυξιακές απαιτήσεις και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, μέσω του σχεδιασμού